

STANOWISKO
XIII Nadzwyczajnego Zgromadzenia
Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

w sprawie

niedoszacowania części oświatowej subwencji ogólnej dla gmin wiejskich
oraz trybu wprowadzania reformy systemu edukacji

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej przyjął wprowadzenie reformy systemu edukacji oraz zmianę zasad naliczania subwencji oświatowej z nadzieją na wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich

Temu celowi służyły prace naszych przedstawicieli w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz jej Zespole Edukacji i Kultury. Niestety, ustalenia tam dokonane nie zostały przez stronę rządową dotrzymane. Nowy algorytm naliczający subwencję oświatową, poprawny w założeniu, w praktyce – ze względu na zbyt niską wartość składnika A i niewystarczający system współczynników (wobec braku postulowanej kategoryzacji gmin) rekompensujących dla gmin wiejskich drastycznie obniżył kwotę subwencji większości wiejskich samorządów. Stało się tak w sytuacji wcześniejszego niedoszacowania subwencji na skutek nieuwzględnienia zwiększonych zadań edukacyjnych, podwyżek wynagrodzeń dla nauczycieli oraz inflacyjnego wzrostu kosztów rzeczowych utrzymania szkół.

Związek Gmin Wiejskich RP przeprowadził własne badania w grupie 308 gmin. Wykazały one, że nie licząc wydatków, które spowoduje nowa Karta Nauczyciela, gminy wiejskie dopłacą w roku 2000 do podstawowych zadań edukacyjnych, których koszt pokryć winna subwencja oświatowa, ok. 500 000 000 PLN. Jest to kwota, która zachwiać może budżetami wielu samorządów i doprowadzić je do poważnego kryzysu, groźnego także dla poprawnego funkcjonowania Państwa. Szczególnie oburzające jest, że zobowiązania podejmowane przez Parlament i Rząd RP w nowej Karcie Nauczyciela będą musiały być sfinansowane ze środków własnych gmin. Bowiem nieprawdziwe są twierdzenia MEN, że znajdują się one w naliczonej gminom subwencji.

Samorządy z ogromną determinacją wprowadzają zmiany w sieci szkolnej, przyjmując na siebie skutki społecznego niezadowolenia prowadzonej zbyt szybko, bez stosownego przygotowania inwestycyjnego i organizacyjnego, zaprogramowanej przez MEN „racjonalizacji sieci szkolnej”. Większość, pomimo działań zgodnych z założeniami reformy, nie jest w stanie zwiększać dopłat do prowadzenia szkół podstawowych i gimnazjów, bowiem część oświatowa sięga 60 – 70% ich budżetów.

Nie jest powodem szczególnej satysfakcji fakt, że Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej przewidywał takie skutki wprowadzania reformy systemu edukacji bez odpowiednich zabezpieczeń finansowych w budżecie państwa. Mówi o tym szczegółowo stanowisko wypracowane w maju 1999 r. podczas spotkania Zarządów ogólnopolskich organizacji samorządowych wchodzących w skład Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Kierując się poczuciem odpowiedzialności za stan oświaty w Polsce, za kondycję gmin wiejskich, które w znacznej części dźwigają zadania ponad własne możliwości finansowe apelujemy do Parlamentu Polskiego, aby w trybie natychmiastowym rozważył możliwość zwiększenia w budżecie państwa środków na edukację o postulowany przez stronę samorządową Komisji Wspólnej 1 mld PLN (0,5 mld j.w. + 0,5 mld na pokrycie skutków wdrożenia Karty Nauczyciela).

Od Ministra Edukacji Narodowej oczekujemy podjęcia natychmiastowych działań w zakresie:

1. Wykazania, że przyznany bon oświatowy na jednego ucznia jest wystarczający dla zapewnienia funkcjonowania modelowo przyjętej placówki oświatowej łącznie z realizacją podwyżek dla nauczycieli i uprawnień wynikających z wdrożenia nowej Karty Nauczyciela
2. Opracowania wg założeń teoretycznych optymalnej sieci szkolnej dla każdej gminy wiejskiej w Polsce.
3. W programie 3-letnim zapewnienia pełnego finansowania z budżetu państwa reorganizacji zaplanowanej optymalnej sieci placówek oświatowych.
4. Pomocy, a nie krytycznych uwag przy likwidacji szkół i związanych z tym konfliktów społecznych.
5. Pilnego podjęcia prac nad zmodyfikowaniem obecnego algorytmu i uzupełnienie go o element kategoryzacji gmin , uwzględniający ich specyfikę rzutuującą na faktyczne koszty prowadzenia szkół.
6. Wstrzymać dyskryminowanie gmin, które zdecydowały się na utrzymanie małych szkół wiejskich poniżej 100 uczniów poprzez odmowę udzielenia dotacji na remonty i modernizacje (inwestycje) sieci szkół na terenie gminy.

Zgromadzeni delegaci ponad 500 gmin wiejskich wzywają przedstawicieli Parlamentu i Rządu RP do zaprzestania krycia braków finansowania oświaty wykazywaniem nieudolności działań samorządów gminnych

Ostrzegamy Parlament i Rząd RP, że bez dofinansowania i podjęcia zaproponowanych natychmiastowych działań nie mamy możliwości zrealizowania nałożonych ustawami i rozporządzeniami MEN zadań oświatowych.

Stwierdzamy kategorycznie, że dalsza bezczynność Parlamentu i Rządu RP doprowadzi do niewykonania przez wiele gmin wiejskich obowiązków pracodawców wobec nauczycieli.

Delegaci podejmując uchwałę solidarnie stwierdzają, że bez dodatkowych środków finansowych nie będą realizować programu awansu zawodowego nauczycieli.

Przewodniczący
XIII Nadzwyczajnego Zgromadzenia

Mariusz Poznański
Wójt Gminy Czerwonak

Warszawa, 17 marzec 2000 r.